

STORTINGET

Dokument 13

(2018–2019)

Årsrapporter til Stortinget
fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske
forsamlinger for 2018

Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2018

Til Stortinget

Under følger årsrapportene for Stortingets delegasjoner til følgende interparlamentariske organisasjoner:

- Det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP)
- Den interparlamentariske union (IPU)
- EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen
- Europarådets parlamentariske forsamling (PACE)
- Arktisk parlamentarisk samarbeid
- NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA)
- Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling (OSSE PA)

Årsrapportene som følger, gir et bilde av bredden i Stortingets internasjonale virksomhet. Rapportene beskriver arbeidet i de ulike delegasjonene og et utvalg tema som har preget arbeidet i 2018. Delegasjonene har varierende tematisk og geografisk virkeområde og ulik tilknytning til de multilaterale foraene de gjenspeiler. Noen har tett kontakt med regjeringssidens del av organisasjonen, mens andre har mer indirekte tilknytning. Noen av forsamlingene vedtar resolusjoner gjennom hele året, mens andre gjør sine vedtak på sine årlige sesjoner. Selv om parlamentarikerforsamlingene er ulike i karakter, har de også mange fellestrekk.

Menneskerettigheter og demokratiutvikling står sentralt i flere av parlamentarikerforsamlingene. I PACE er dette den overordnede tematikken, slik det bl.a. også i OSSE PA og IPU inngår i kjernen av organisasjonenes virke. Sikkerhetspolitikk er en fellesnevner for både NATO PA og OSSE PA, mens handelspolitikk er en fellesnevner for EØS/EFTA og ASEP. Utviklingen i nordområdene, særlig konsekvensene av klimaendringene, står sentralt i den arktiske delegasjonen.

Årsrapporten til Nordisk råds delegasjon behandles separat i forbindelse med regjeringens årlige melding om nordisk samarbeid.

Europeisk samarbeid

Europeisk samarbeid står sentralt i flere av Stortingets internasjonale delegasjoner. Storbritannias beslutning om å forlate EU har preget arbeidet i EFTA/EØS-delegasjonen. De pågående skilsmisseforhandlingene og konsekvensene av Brexit for Norge, EFTA og EØS har vært drøftet på møter med parlamentarikere i Brussel og London, og står sentralt i arbeidet i Stortingets europautvalg. De norske delegasjonene til EFTA/EØS og arktisk parlamentarisk samarbeid har lagt vekt på tettere kontakt med kolleger i Europaparlamentet, og norske innspill i en tidlig fase av ny politikkutvikling i EØS har vært en prioritet. I PACE har arbeidet vært preget av en overordnet debatt om Europarådets framtid, herunder PA-

CEs rolle og oppdrag. Samtidig fortsetter PACEs samarbeid med Russland å være utfordrende. Den geopolitiske og sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa preget også arbeidet i OSSE PA. Et sterkere multilateralt samarbeid ble identifisert som den viktigste kraften mot sikkerhetsutfordringer, og forsamlingens rolle som brobygger og tillitsskaper ble fremhevet.

Demokrati og menneskerettigheter

PACE har det siste året vært preget av en større gjennomgang av regler og rutiner etter at en ekstern granskningsrapport slo fast at det var grunn til å tro at det var bedrevet korrupsjon og brudd på etiske retningslinjer. Det ble stilt krav om nulltoleranse for uetisk atferd og korrupsjon, ikke bare i PACE, men også i partigrupper og nasjonale parlamenter. PACE har også arbeidet med asylpolitikk, migranters menneskerettigheter, LHBTI og vold og trakassering av kvinnelige parlamentarikere. Kvinner og likestilling har vært en viktig sak også for Stortingets ASEP-delegasjon, som fikk fullt gjennomslag for sine endringsforslag til sesjonens slutterklæring på dette temaet. I NATO PA ble fremmede staters innblanding i demokratiske valg diskutert. En rapport og resolusjon om «hybride» trusler ble vedtatt under hovedsesjonen, samtidig som Russlands innblanding i vestlige lands valg ble fordømt.

IPU vedtok, etter lange diskusjoner i komiteen for demokrati og menneskerettigheter, en resolusjon om å styrke interparlamentarisk samarbeid. Et forslag om å avholde en debatt om parlamentenes rolle når det gjelder diskriminering basert på seksuell orientering, samt respekt for menneskerettighetene til LHBTI-personer, ble nedstemt. Under hovedsesjonen til OSSE PA ble deltakerlandene sterkt oppfordret til å slå ring om menneskerettighetene og OSSEs demokratiske standarder. Det ble dessuten slått fast at en fri, uavhengig og mangfoldig presse må anses som helt nødvendig for å motvirke propaganda, desinformasjon og falske nyheter.

Klima og miljø

Effekten av klimaendringene vises allerede mange steder i verden, og dette preger arbeidet i flere av delegasjonene. Klima og miljø var et hovedtema for den 13. arktiske parlamentarikerkonferansen, og NATO PA vedtok en resolusjon som pekte på at nordområdene igjen har fått stor betydning for NATO på grunn av blant annet klimaendringer. Energi- og klimapolitikk var også et hovedtema for EØS-parlamentarikerkomiteens møte, hvor Stortinget var vertskap. Den norske ASEP-delegasjon spilte inn flere endringsforslag til AIPA-sesjonens slutterklæring om bærekraftig forvaltning av hav, samtidig som de fremhevet viktigheten av å overholde FNs havrettskonvensjon. En enstemmig IPU vedtok på høstsesjonen en resolusjon som oppfordrer medlemsland til å anerkjenne og handle i tråd med det internasjonale klimapanelets rapport om global oppvarming. OSSE PAs slutterklæring fra årets hovedsesjon oppfordret OSSEs deltakerland til å ratifisere og oppfylle Paris-avtalen. I forlengelsen av dette ble også energisikkerhet og økt press på naturressurser diskutert, samt hvordan man kan forebygge tiltagende miljømotivert migrasjon og fraflytting.

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) for 2018

Innledning

Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) for valgperioden 2013–2021 består av:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Elin Rodum Agdestein (H), leder	Cecilie Myrseth (A)
Helge André Njåstad (FrP), nestleder	Åslaug Sem-Jacobsen (Sp)
Torstein Tvedt Solberg (A)	Ove Trellevik (H)

Generelt

Stortinget opprettet 18. juni 2015 delegasjonen til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa, *Asia-Europe Parliamentary Partnership* (ASEP). ASEP er et parlamentarisk forum knyttet til dialogen som er etablert på regjeringnivå mellom Europa og Asia om politiske, økonomiske og kulturelle spørsmål (det såkalte ASEM-samarbeidet).

ASEM ble etablert i 1996 av EU og *Association of Southeast Asian Nations* (ASEAN) sammen med Kina, Japan og Sør-Korea. Siden 1996 er samarbeidet betraktelig utvidet og teller nå 52 partnere. Norge ble tatt opp som medlem sammen med Sveits og Bangladesh i 2012. Som en direkte konsekvens ble Stortinget invitert til å delta i ASEP, som består av nasjonale parlamentarikere fra alle ASEM-landene og fra Europaparlamentet.

Deltakelse i ASEP har skapt en god plattform i Stortinget for parlamentarisk kontakt med asiatiske land og økt kompetanse om Asia. Den økonomiske og geopolitiske utviklingen i Asia, Kinas rolle i regionen og globalt, og de asiatiske landenes økte innflytelse i multilaterale fora, særlig i klima- og handelsavtaler, har stadig økende betydning for norsk politikk. Norges vektlegging av samarbeidet i regionen, både som sektordialogpartner i ASEAN, gjennom EFTA (handel), og ikke minst med nye relasjoner til Kina, gjør at også Stortinget er direkte berørt.

Hovedsaker i 2018

En sentral begivenhet for ASEP i 2018 var deltakelsen på den årlige sesjonen til ASEAN-landenes interparlamentariske forsamling (AIPA), i Singapore, 3.–7. september. Stortinget var invitert som spesiell gjest på bakgrunn av en søknad om å bli tatt opp som fast observatør i AIPA. Søknaden ble sendt av stortingspresidenten til presidenten for Singapores parlament, i februar 2018. Fra og med opprettelsen av ASEP-delegasjonen har det vært et ønske om at delegasjonen skal ha et bredt Asia-engasjement. Formålet med å bli fast observatør i AIPA er at Stortinget skal komme tettere på utviklingen i en region som er av økende betydning for Norge. ASEAN, en samling av ti sørøstasiatiske land, utgjør i dag Norges tredje største handelspartner på tjenester og femte stør-

ste på varer. Norge og ASEAN inngikk i 2015 et sektordialogpartnerskap. For Stortinget er det viktig å utvikle bånd til kolleger i de nasjonale parlamentene i disse landene og gi det norske samarbeidet med ASEAN en viktig parlamentarisk dimensjon. AIPA vedtok å utsette behandlingen av observatørsøknader i 2018, i påvente av nye retningslinjer. Stortingets søknad ble derfor også utsatt, og vil ikke kunne behandles før generalforsamlingen til AIPA i Vietnam 2020. AIPA har allerede 12 faste observatørland, og medregnet Norge var det i 2018 fire nye søkere (Norge, Marokko, Georgia og Pakistan). Delegasjonsmedlem Torstein Tvedt Solberg deltok på vegne av ASEP-delegasjonen på sesjonen i 2018.

Hovedaktiviteten i 2018 var ASEP-sesjonen i Brussel 27.–28. september, hvor Europaparlamentet var vertskap. Stortingets delegasjon ble ledet av nestleder Helge André Njåstad. Øvrige deltakere fra ASEP-delegasjonen var Åslaug Sem-Jacobsen og Ove Trellevik. Stortingets delegasjon hadde på forhånd spilt inn endringsforslag til sesjonens slutterklæring. Endringsforslagene fokuserte på kvinner og likestilling og bærekraftig forvaltning av hav. I forhandlingene om slutterklæringen fikk den norske delegasjonen fullt gjennomslag for alle sine forslag. Alle Stortingets delegater holdt innlegg under sesjonens paneldebatter. Viktigheten av et styrket multilateralt samarbeid ble trukket fram av alle, enten det gjaldt satsing på WTO eller overholdelse av FNs havrettskonvensjon.

Delegasjonens planer for 2019

I 2019 vil delegasjonen gjennomføre arbeidsbesøk til Indonesia og Singapore, 3. til 9. mars. Hovedformålet med reisen er at ASEP-delegasjonen skal øke sin kunnskap om Asia, herunder to land som er sentrale partnere for Norge innen handel og økonomi og bærekraftig utvikling: Indonesia og Singapore. Det er også et mål å bli bedre kjent med hvordan de sørøstasiatiske landene samarbeider innenfor ASEAN, og hvorfor ASEAN er en så viktig partner for Norge. Under besøket vil delegasjonen også møte generalsekretæren i AIPA.

AIPA avholder i 2019 sin generalforsamling i august, med Thailand som vertsland. Stortingets ASEP-delegasjon har et ønske om å bli invitert som gjest til generalforsamlingen og delta aktivt der. Blir delegasjonen invi-

tert, vil det være et mål å avholde bilaterale møter med alle de ti nasjonale parlamentene i ASEAN og basere disse på en positiv dialog rundt felles interesser innenfor

ASEAN-samarbeidet, med et særlig fokus på bærekraftsmålene.

Oslo, den 26. februar 2019

Elin Rodum Agdestein (H)
delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen for 2018

Innledning

Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen for valgperioden 2017–2021 består av:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Svein Roald Hansen (A), leder	Espen Barth Eide (A)
Heidi Nordby Lunde (H), nestleder	Fredric Holen Bjørdal (A)
Marianne Marthinsen (A)	Cecilie Myrseth (A)
Ingunn Foss (H)	Margunn Ebbesen (H)
Morten Ørsal Johansen (FrP)	Tage Pettersen (H)
Sigbjørn Gjelsvik (Sp)	Terje Halleland (FrP)
	Per Olaf Lundteigen (Sp)
	Freddy André Øvstegård (SV)
	Carl-Erik Grimstad (V)
	Steinar Reiten (KrF)

Delegasjonen utgjør en viktig del av Stortingets arbeid med EU, EØS og EFTA. Den benyttet i 2018 aktivt de ulike møteplasser og muligheter for kontakt med Europaparlamentet og andre EU-institusjoner med hensyn til aktuelle EU- og EØS-saker. Gjennom sitt medlemskap i Stortingets europautvalg bidro delegasjonen også til at informasjon om viktige og relevante EØS-saker ble brakt tilbake til Stortingets fagkomiteer og utvalg. Dette er i samsvar med målet om en aktiv politikk overfor EU som et enstemmig Storting vedtok i Innst. S. nr. 115 (2006–2007) Om gjennomføringen av europapolitikken og i Innst. 227 S (2012–2013) Om EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU.

Organisering av EFTA/EØS-parlamentarikerkomiteene

Formelt deltar Stortingets delegasjon i to EFTA-parlamentarikerkomiteer: «*Committee of Members of Parliament of the EFTA Countries*» (CMP), hvor alle fire lands parlamenter er representert (Island, Liechtenstein, Norge, Sveits); og «*Committee of Members of Parliament of the EFTA States*» (MPS), hvor de tre EFTA/EØS-statenes parlamenter deltar. I praksis møter CMP og MPS som én komité (EFTA-parlamentarikerkomiteen), hvor Sveits opererer som observatør i EØS-spørsmål.

EFTA-parlamentarikerkomiteens oppgave er å drøfte EFTA-samarbeidets og EØS-avtalens utvikling, samt et vidt spekter av aktuelle europa- og handelspolitiske spørsmål. Utviklingen i de fire EFTA-landene er også viktig i de interne møtene. Komiteen virker som et konsultativt organ overfor EFTAs ministerråd. De halvårlige møtene med EFTAs ministre (fra Norge næringsministeren) utgjør derfor en viktig del av komiteens arbeid. Her diskuteres EFTAs frihandelsforhandlinger, og parlamentarikerkomiteen gir sine innspill på strategi og innhold. Komiteen møter også EØS/EFTA-ministrene

(fra Norge, utenriksministeren) i forbindelse med EØS-rådet hver høst. Dette styrker den parlamentariske og politiske dialogen i EØS. Videre avholdes årlige møter med EFTAs rådgivende komité for arbeidslivets parter.

I tillegg til de faste møtene har EFTA-parlamentarikerkomiteen siden 2006 besøkt land av relevans i frihandelssammenheng, såkalt tredjelandbesøk. Fra norsk side deltar delegasjonsleder og nestleder. I 2018 var komiteen i Argentina og Uruguay for å diskutere pågående handelsforhandlinger mellom EFTA og Mercosur.

Stortingets delegasjon deltar i Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen («*EEA Joint Parliamentary Committee*») sammen med Europaparlamentet. Den skal bidra til bedre forståelse mellom Europaparlamentet og EØS/EFTA-statenes parlamenter på de områder som omfattes av EØS-avtalen. Komiteen møtes halvårlig og uttrykker seg om aktuell politikktutvikling i resolusjoner som oversendes EØS-rådet. De senere årene har komiteen på norsk initiativ også i større grad vektlagt møter med saksordførere i Europaparlamentet som kan presentere utviklingen av nye EØS-relevante lovforslag og åpne opp for norske innspill tidlig i en EU/EØS-prosess i Brussel.

Delegasjonens virksomhet i 2018

Et gjennomgående tema for komiteene i 2018, som i foregående to år, var brexit og betydningen av de pågående skilsmisseforhandlingene mellom Storbritannia og EU for Norge, EØS og EFTA. Dette var et sentralt tema i møtene delegasjonen og EFTA-parlamentarikerkomiteen hadde med kolleger i det britiske parlamentet i London i mars, med EUs sjefsforhandler Michel Barnier i Brussel i november, med EFTAs ministre i juni og november, og med kolleger i Europaparlamentet. Tematikken sto også sentralt i arbeidet til Stortingets europautvalg.

Internasjonal handelspolitikk og dens betydning for EFTA og EØS fortsatte å prege delegasjonens arbeid i 2018. Dette var tema da EFTA-parlamentarikerkomiteen i november holdt møter med representanter fra EU, WTO og ILO. Komiteen så da nærmere på den overordnede utviklingen i EUs handelspolitikk og WTO, men også på mer spesifikke tema som digital handel, bærekraft og handel, og kvinner og handel. Forholdet til Kina sto også sentralt for komiteen i møtene i november, med spesielt fokus på Kinas «Belt and Road Initiative» og kinesiske investeringer i Europa. Et tredjelandsbesøk til Argentina og Uruguay i april satte fokus på pågående EFTA-forhandlinger med disse landene. Det bidro også til økt forståelse for regionale og global handelsspørsmål.

I Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen fortsatte delegasjonen arbeidet med energi og klima, som har gått som en rød tråd gjennom komiteens virke i flere år. Dette var et viktig tema da Stortinget var vertskap for Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen i Stavanger i mai. Komiteen satte også EUs sosiale pilar og forslaget om et nytt arbeidsmarkedsbyrå i EU på agendaen. Ut over dette ble følgende tema dekket både i Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen og i EFTA-parlamentarikerkomiteen: mobilitet (transport), forbrukerpolitikk, finanspolitikk, EØS/EFTA-deltakelse i EUs nye programmer fra 2021, samt nettsikkerhet og kunstig intelligens.

Den norske delegasjonen fortsatte i 2018 å legge vekt på tettere kontakt med kolleger i Europaparlamentet. Den holdt, sammen med EFTA-kolleger, flere møter

med sentrale europaparlamentarikere både i Strasbourg og i Brussel. Tidlig innspill fra Stortingets side med tanke på ny politikkutvikling i EØS på områder som arbeidsmarked og forbrukerpolitikk var en prioritet.

Delegasjonens virksomhet i 2019

Brexit og internasjonal handelspolitikk vil prege delegasjonens arbeid også i 2019.

Komiteen vil diskutere brexit med kolleger i Europaparlamentet i mars og planlegger et tredjelandsbesøk til Korea i april for å diskutere den eksisterende handelsavtalen mellom EFTA og Korea og muligheten for en oppgradering av denne. Utviklingen i WTO og EUs handelspolitikk vil også stå på dagsordenen.

Innenfor EØS vil arbeidet i 2019 preges av at EU holder valg til Europaparlamentet i mai og velger ny politisk ledelse i Kommisjonen og Det europeiske råd etter det. Mer overordnede tema som EUs fremtid (post-brexit) og unionens nye langtidsbudsjett (fra 2021) og dets betydning for EØS EFTA og Norge vil stå sentralt. Samtidig vil konkrete EØS-saker som mobilitet (transport), energi og klima, arbeidsmarkedspolitikk (den sosiale pilar) og den digitale agenda fortsatt prege agendaen.

Mange av disse sakene vil også komme opp i Europautvalget, noe som understreker det tette forholdet mellom det EØS/EFTA-delegasjonen gjør ute (i Brussel, Genève, i EFTA-landene og i tredjeland), og det som diskuteres hjemme i ulike fagkomiteer og i Europautvalget.

Oslo, den 12. februar 2019

Svein Roald Hansen (A)
delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for 2018

Innledning

Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for valgperioden 2017–2021 besto av følgende representanter:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Ingjerd Schou (H), leder	Petter Eide (SV)
Lise Christoffersen (A), nestleder	Åsunn Lyngedal/Jette F. Christensen (A) ³
Espen Barth Eide (A)	Silje Hjemdal (FrP)
Emilie Enger Mehl (Sp)	Mudassar Kapur (H)
Morten Wold (FrP)	Vetle Wang Soleim (H)

³ Åsunn Lyngedal ble erstattet av Jette Christensen 8. desember 2017.

Komitevervene var fordelt som følger:

<i>Komité</i>	<i>Medlem</i>	<i>Varamedlem</i>
Den faste komité	Ingjerd Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for politiske saker	Ingjerd Schou	Espen Barth Eide
Komiteen for flyktninge- og befolknings spørsmål	Emilie Enger Mehl	Vetle Wang Soleim
Komiteen for juridiske saker og menneskerettigheter	Espen Barth Eide	Petter Eide
Komiteen for kultur, vitenskap, utdanning og media	Mudassar Kapur	Morten Wold
Komiteen for likestillingsspørsmål	Jette F. Christensen	Petter Eide
Komiteen for sosial-, helse- og bærekraftig utvikling	Silje Hjemdal	Emilie Enger Mehl
Komiteen for overvåking av medlemskapsforpliktelsene	Lise Christoffersen Morten Wold Vetle Wang Soleim Petter Eide	
Komiteen for prosedyreregler og immunitet	Ingjerd Schou	
Komiteen for valg av dommere til Den europeiske menneskerettsdomstolen	Vetle Wang Soleim Petter Eide	

Følgende delegasjonsmedlemmer hadde verv i forsamlingen i 2018:

- Ingjerd Schou – tredje visepresident i Komiteen for prosedyreregler og immunitet
- Ingjerd Schou – medlem av Byrådet i EPP-gruppa
- Lise Christoffersen – Rapportør for Makedonia (Nord-Makedonia) (FYROM)

Generelt

Europarådet og Europarådets parlamentariske forsamling (PACE) ble opprettet i 1949 og har 47 medlemsland. Formål er å styrke menneskerettighetene, demokrati og rettsstaten i medlemslandene.

PACE består av totalt 324 medlemmer (og 324 varamedlemmer) fordelt på ni fagkomiteer og flere underkomiteer. PACE gjennomfører fire årlige delsesjoner og tre årlige møter i den faste komité. PACE har seks politiske grupper, EPP/CD (Group of the European People's Party), SOC (Socialist Group), EC (European Conservatives), Free Democrats Group (FDG), ALDE (Alliance of Liberals and Democrats for Europe) og UEL (United European Left). Forsamlingens president velges for ett år, med mulighet til og sedvane for gjenvalg én gang. Lillian Maury-

Pasquier (SOS/Sveits) ble i juni valgt til å etterfølge partikollega Michele Nicoletti (SOS/Italia) som president etter at han ikke ble gjenvalgt til parlamentet i Italia.

PACE vedtar resolusjoner og anbefalinger til medlemslandenes parlamenter og regjeringer og Europarådets ministerkomité. PACE overvåker også medlemslandenes overholdelse av medlemskapsforpliktelsene og gjennomfører valgobservasjoner. Parlamentarikerforsamlingen velger Europarådets generalsekretær, Europarådets menneskerettighetskommissær og dommerne til Den europeiske menneskerettsdomstolen, og deltar aktivt i prosessen med å utnevne medlemmer til Europarådets torturkomité.

Fra Stortingets delegasjon deltar både de faste medlemmene og varamedlemmene aktivt i arbeidet.

Hovedspørsmål i 2018

Mye av arbeidet i 2018 ble preget av en overordnet debatt om Europarådets framtid, herunder PACEs rolle og oppdrag, og at Russland for fjerde året på rad ikke deltok i arbeid i PACE. Oppryddingen etter omfattende korrupsjonsanklager i 2017 fortsatte inn i det første halvåret i 2018. For den norske delegasjonen fikk en

rapport om blant annet norsk barnevern stor oppmerksomhet. Det samme gjorde det danske formannskapets initiativ om en politisk erklæring, *Københavnserklæringen*, om Den europeiske menneskerettsdomstolen og dens utfordringer.

Andre sentrale saker var blant annet asylpolitikk og flyktninger og migranternes menneskerettigheter, situasjonen i Syria og Libya, LHBTI. Vold og trakassering av kvinnelige parlamentarikere fikk også stor oppmerksomhet gjennom høstmånedene.

PACEs framtid og forholdet til Russland

I kjølvannet av det vanskelige forholdet til Russland har det vokst fram en debatt om hva som skal være PACEs rolle og oppdrag. I 2018 ble det derfor etablert en ad hoc-komitee som skulle se på disse spørsmålene. I sin avsluttende rapport adresserte komiteen et helt sett av utfordringer og anbefalinger til organisasjonen. Disse omfattet forslag til regulatoriske endringer, bedre nasjonal oppfølging av PACEs beslutninger, og økt fokus på Europarådets kjerneoppgaver. Russland deltok aktivt i arbeidet i ad hoc-komiteen og stilte seg bak den avsluttende rapporten. En utfordring var likevel at komiteens arbeid av mange ble sett på som et skalkeskjul for å berede grunnen for Russlands retur til PACEs øvrige arbeid, og forsamlingen klarte i oktober ikke å bli enig om konkrete forslag til endringer i PACEs regelverk. Til tross for godt samarbeidsklima i komiteen synliggjorde prosessen og debattene at forsamlingen var splittet i disse spørsmålene, og særlig i spørsmålet om Russlands retur til PACE. Den viste også et vanskelig samarbeidsforhold mellom PACE og Ministerkomiteen. Russland har siden 2017 ikke betalt sin medlemskontingent. Dette kombinert med at budsjettet gjennom flere år har blitt vedtatt etter et prinsipp om null nominell vekst, gjør at Europarådet får en meget vanskelig økonomisk situasjon i 2019.

Korrupsjon

Mistanke om korrupsjon i 2017 resulterte i etablering av en uavhengig ekstern granskingskomisjon. Kommisjonens rapport (april 2018) slo fast at PACE hadde organisatoriske svakheter som gjorde den sårbar for korrupsjon, og konkluderte med at det var grunn til sterk mistanke om at enkelte medlemmer har bedrevet korrupsjonslignende virksomhet. Det ble også klart at flere hadde brutt forsamlingens etiske retningslinjer, og at enkelte tidligere medlemmer hadde mottatt betaling for å bedrive lobbyvirksomhet for Aserbajdsjan. Dette var alvorlig, og det ble stilt krav om rask opprydding og nulltoleranse for korrupsjon og uetisk atferd, ikke bare i PACE, men også i partigrupper og i nasjonale parlament.

PACE har i løpet av året gjennomført en omfattende opprydding i regler, rutiner og retningslinjer. Stortinget på sin side fulgte opp ved gjennomgang av egne etiske retningslinjer og tilrettelegging for ytterligere skolering av representanter for internasjonalt samarbeid.

Københavnserklæringen

PACE reagerte sterkt på det danske formannskapets utkast til politisk erklæring om menneskerettighetskonvensjonen og Den europeiske menneskerettsdomstolen. PACE mente at utkastet til erklæring undergravde domstolens uavhengighet, særlig på asyl- og innvandrersfeltet. Denne debatten spilte seg også ut i Stortingsalen, etter representantforslag fra Petter Eide og SV. Den omfattende kritikken fra PACE, en rekke medlemsland og et omfattende antall siviltsamfunnsorganisasjoner og forskningsinstitusjoner førte fram. Den endelige erklæringen ble betydelig endret og inneholdt ikke de mest omstridte delene i det opprinnelige utkastet.

Barnevern

I juni diskuterte PACE en rapport om barnevern som hadde viet betydelig plass til situasjonen i det norske barnevernet. Selv om rapporten pekte på aktuelle og viktige spørsmål, mente et flertall i delegasjonen at omtalen av norsk barnevern var upresis. Dette flertallet så det som viktig å påpeke dette, samt jobbe for en bedre balanse mellom prinsippet om barnets beste og familiens rett til å holde sammen, noe den lyktes med i plenumsbehandlingen av resolusjonen.

Delegasjonens arbeid i 2018

Delegasjonen deltok aktivt i komitémøter og sesjoner, på valgobservasjon og på rapportreise. Den hadde flere møter med siviltsamfunn og det diplomatiske miljøet i Oslo i løpet av året, og har også tatt imot to PACE-rapportører på besøk i Norge for datainnsamling på temaene barnevern og multiresistent tuberkulose. Delegasjonsleder deltok på antikorrupsjonskonferansen 2018 med foredrag om korrupsjonssaken i PACE.

Delegasjonens arbeid i 2019

Delegasjonen vil i 2019 fortsette sitt aktive arbeid i PACE. Særlig viktig blir innsats for å løse den vanskelige situasjonen med Russland og valg av ny generalsekretær. Lise Christoffersen viderefører arbeidet som rapportør på Makedonia (Nord-Makedonia), Ingrid Schou som visepresident i Komiteen for prosedyreregler og immunitet, og visepresident i EPP-gruppens styre. Det planlegges også en studiereise til Ungarn med tematisk fokus på demokrati og rettsstatsutvikling.

Oslo, den 25. februar 2019

Ingjerd Schou (H)
delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2018

Innledning

Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA) for valgperioden 2017–2021 består av følgende representanter:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Christian Tybring-Gjedde (FrP), leder	Erlend Wiborg (FrP)
Liv Signe Navarsete (Sp), nestleder	Hårek Elvenes (H)
Trond Helleland (H)	Lene Westgaard-Halle (H)
Sverre Myrli (A) ¹	Nils Kristen Sandtrøen (A)
Marianne Marthinsen (A)	Kari Elisabeth Kaski (SV)

¹ Sverre Myrli erstattet Eirik Sivertsen (A) i oktober 2018.

Komitevervene er fordelt som følger:

<i>Komite</i>	<i>Medlemmer</i>
Politisk komité	Liv Signe Navarsete og Hårek Elvenes
Forsvars- og sikkerhetskomiteen	Trond Helleland og Erlend Wiborg
Komiteen for sivile dimensjoner av sikkerhet	Marianne Marthinsen og Nils Kristen Sandtrøen
Komiteen for økonomi og sikkerhet	Christian Tybring-Gjedde og Kari Elisabeth Kaski
Vitenskaps- og teknologikomiteen	Sverre Myrli og Lene Westgaard-Halle
Spesialgruppen for Middelhavsområdet og Midtøsten	Erlend Wiborg og Lene Westgaard-Halle
Ukraina-NATO interparlamentarisk råd	Liv Signe Navarsete og Sverre Myrli ²

² Under årlig sesjon i Halifax i november 2018 ble Liv Signe Navarsete gjenvalgt til Ukraina-NATO interparlamentarisk råd, og Sverre Myrli ble også valgt inn i rådet.

Følgende representanter hadde verv i parlamentarikerforsamlingen fra utnevnelsen av ny delegasjon i oktober 2017 og frem til høstsesjonen i Halifax i november 2018:

Christian Tybring-Gjedde	Vice Chair, Economics and Security Sub-Committee for Transatlantic Economic Relations

Følgende representanter har verv i parlamentarikerforsamlingen etter høstsesjonen i Halifax i november 2019:

Liv Signe Navarsete	Vice Chair, Political Committee
Christian Tybring-Gjedde	General Rapporteur, Economics & Security Committee

Generelt

NATOs parlamentariske forsamling er et forum for parlamentarikere fra NATOs medlemsland. NATO PA er ikke en del av NATO og har ingen formell beslutningsmyndighet overfor alliansen. Forsamlingen er likevel et viktig bindeledd mellom NATO og medlemslandenes parlamenter. Som ledd i arbeidet vedtar forsamlingen anbefalinger og tilrådinger rettet til Det nordatlantiske råd (NAC) samt til medlemslandenes regjeringer og nasjonalforsamlinger. NATOs generalsekretær taler under forsamlingens sesjoner og gir skriftlige svar på dens resolusjoner, som vedtas på den årlige sesjonen om høsten.

NATOs 29 medlemsland er representert i NATO PA, i tillegg til 16 assosierte land og 8 nasjonale observatørdelegasjoner. I tillegg har Europaparlamentet, OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA) og Europarådets

parlamentariske forsamling (PACE) observatørstatus i NATO PA.

NATO PA møtes til en høst- og en vårsesjon, der høstsesjonen – «årlig sesjon» – er forsamlingens viktigste årlige arrangement. I tillegg organiseres det en rekke studiereiser og konferanser. Gjennom arbeidet i NATO PA får medlemmene innsikt i viktige sikkerhetspolitiske spørsmål knyttet til utviklingen av NATO og det transatlantiske samarbeidet som organisasjonen er bygget på. Kunnskapen kommer Stortinget til nytte gjennom arbeid i komiteer og i debatter.

Hovedtema i 2018

Sentrale tema i NATO PA i 2018 var økonomisk byrdefordeling mellom USA og Europa og NATOs tilpassing til nye trusler – da ikke minst «hybride» trusler som fremmede staters innblanding i demokratiske valg. Andre viktige tema var NATOs avskrekkingstiltak i Øst-Europa, utfordringer i Midtøsten og Nord-Afrika, situasjo-

nen i nordområdene, romindustrien, internasjonal handelspolitikk og energisikkerhet.

NATO-øvelsen Trident Juncture, som ble avholdt i Norge høsten 2018, og som var den største NATO-øvelsen siden den kalde krigen, fikk stor oppmerksomhet fra forsamlingen.

NATOs generalsekretærs og visegeneralsekretærs budskap under sesjonene

I forkant av NATO-toppmøtet i Brussel i juli vedtok NATO PA en resolusjon som understreket viktigheten av samhold og enhet i alliansen, i en tid der mange mener at vi ser tendenser til økt splittelse mellom medlemslandene. 2018 har vært preget av sterk uenighet mellom medlemsland i NATO om spørsmål som klimaendringer, handelspolitikk og atomavtalen med Iran. Under vårsesjonen i Warszawa i mai minnet imidlertid generalsekretær Jens Stoltenberg om at alliansen har overlevd interne uenigheter også tidligere. Ifølge generalsekretæren har et kjennetegn ved NATO alltid vært at alliansen har klart å håndtere uenigheter uten å la det gå utover medlemslandenes kjerneoppdrag, som er å forsvare og beskytte hverandre.

Under den årlige sesjonen i Halifax i november sa visegeneralsekretær Rose Gottemoeller seg fornøyd med at forsvarsbevilgningene i NATO-landene nå har økt fire år på rad. Hun ba parlamentarikerne om å bruke sin budsjettmyndighet til å sikre at denne trenden fortsetter.

Byrdefordeling og det transatlantiske forholdet

Med Donald Trump som USAs president har spørsmålet om økonomisk byrdefordeling mellom USA og Europa i NATO fått enda større oppmerksomhet fra den amerikanske administrasjonen. Byrdefordeling var et hovedtema under NATO-toppmøtet i Brussel i juli 2018, og krasse uttalelser fra president Trump om saken før og under toppmøtet skapte uro i alliansens medlemsland. I en resolusjon vedtatt under den årlige sesjonen i Halifax oppfordret NATO PA alliansens medlemsland til å styrke innsatsen for å nå det vedtatte målet om at alle landene skal bevege seg mot å bruke 2 pst. av BNP på forsvar, herunder 20 pst. på investeringer, innen 2024.

Forsvar mot hybride trusler

Under den årlige sesjonen i Halifax vedtok NATO PA en rapport og resolusjon om Russlands bruk av «hybride» virkemidler for å oppnå sine utenriks- og sikkerhetspolitiske mål. Forsamlingen beskrev Russlands atferd som en alvorlig utfordring for sikkerhet, stabilitet og enhet i den euroatlantiske regionen. Russlands innblanding i demokratiske valg i vestlige land og nervegiftangrepet i Salisbury i Storbritannia i mars 2018 ble fordømt. Forsamlingen oppfordret NATOs medlemsland til å understreke at hybride angrep kan utløse lan-

denes rett til kollektivt forsvar. Tiltak for å møte hybride trusler, både internt i NATO og i samarbeid med EU, ble hilst velkommen.

NATOs rolle i nordområdene

Under sesjonen i Halifax diskuterte og vedtok forsamlingen også en rapport og en resolusjon om sikkerhet, samarbeid og beredskap i nordområdene. Resolusjonen peker på at nordområdene igjen har fått stor betydning for NATO på grunn av klimaendringer, Russlands økte militære kapasiteter m.m. NATO PA hilste nyetableringen av en ny NATO-kommando for Atlanterhavet velkommen.

I utkastene til resolusjonen og rapporten ble det tatt til orde for at NATO burde få en egen rolle i søk og redning i nordområdene. Den norske delegasjonen var aktiv i diskusjonene om dette og fikk forsamlingen med på endrede formuleringer som i større grad reflekterte Norges holdning om at søk og redning er kyststatenes ansvar.

Annet

NATO PA vedtok også resolusjoner som oppfordret NATO til ytterligere å styrke alliansens avskrekkingstiltak i Øst-Europa, til å styrke arbeidet for å håndtere utfordringer for NATO-landene fra Midtøsten og Nord-Afrika, til å styrke sitt fokus på utfordringer og muligheter i verdensrommet og til å opprettholde alliansens teknologiske fortrinn innenfor forsvarsteknologi.

NATO PAs arbeidsgruppe for opplæring og kommunikasjon om NATO gjennomførte en undersøkelse om hvordan det undervises om NATO og sikkerhetspolitikk i medlemslandenes skolesystem. Undersøkelsen viste at dette varierer svært mye fra land til land. I mange medlemsland har NATO knapt noen plass på elevenes pensum.

Videre om delegasjonens arbeid i 2018

Stortingets delegasjon deltok på flere komitéreiser i løpet av året, og det var bred deltakelse på den årlige sesjonen i Halifax.

NATO PA-delegasjonen på Stortinget var vertskap for en studiereise til Norge for NATO PAs *Committee on the Civil Dimension of Security and Science and Technology Committee* 6.–8. mai. Ca. 40 personer deltok. Studiereisen startet med et seminar på Stortinget mandag 6. mai, med innlegg av bl.a. forsvarsministeren, sjefen for Etterretningstjenesten, representanter for Nasjonal Sikkerhetsmyndighet og flere forskere. Medlemmene reiste så videre til Nord-Norge, der de bl.a. besøkte Hovedredningssentralen i Bodø, Forsvarets operative hovedkvarter på Reitan, NATOs Quick Reaction Alert (F-16) på Luftforsvarsbase Bodø og den fremtidige fremskutte basen for F-35-jagerflyene på Evenes. Hovedformålet med seminaret var å øke bevisstheten og kunnskapen om ut-

viklingen i nordområdene blant medlemmene i NATO PA. Deltakerne gav i etterkant svært gode tilbakemeldinger på besøket.

Delegasjonens planer i 2019

Foruten ordinær reisevirksomhet i forbindelse med sesjoner, komitéreiser og seminarer vil delegasjonsle-

der Christian Tybring-Gjedde, som nyvalgt *General Rapporteur* i Economics & Security Committee, stå som forfatter av en rapport om økonomiske sanksjoner. Tybring-Gjedde vil legge frem utkast til denne rapporten under vårsesjonen i Bratislava i begynnelsen av juni, og rapporten vil bli endelig vedtatt på den årlige sesjonen i London i oktober.

Oslo, den 27. februar 2019

Christian Tybring-Gjedde (FrP)
delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid for 2018

Innledning

Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid for perioden 1. januar 2018 til 30. desember 2018 besto av følgende representanter:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Eirik Sivertsen (A), leder	Runar Sjøstad (A)
Margunn Ebbesen (H), nestleder	Kent Gudmundsen (H)
Else-May Botten (A)	Tor André Johnsen (FrP)
Svein Harberg (H)	Arne Nævra (SV)
Bengt Rune Strifeldt (FrP)	Ola Elvestuen (V)
(André N. Skjelstad fra 13.02.18)	
Willfred Nordlund (Sp)	Olaug V. Bollestad (KrF)

Generelt

I en tid med mye uro internasjonalt fortsetter det arktiske samarbeidet å fungere bra. Å bevare Arktis som en region preget av fred og samarbeid er av stor betydning for å kunne møte konsekvensene av de dramatiske klimaendringene i regionen på en bærekraftig måte.

Global oppvarming gjør at isen i Arktis smelter. Dette gjør Polhavet mer åpent og tilgjengelig for menneskelig aktivitet knyttet til blant annet skipsfart, ressursutnyttelse og turisme. Samtidig har vi sett økt politisk interesse for Arktis og nordområdene i de arktiske landene og i det øvrige internasjonale samfunnet. Særlig de fem arktiske kyststatene har styrket sin tilstedeværelse i regionen.

Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid arbeider for å øke Stortingets oppmerksomhet om utviklingen i Arktis og vil spille en ledende rolle i det internasjonale samarbeidet i Den arktiske parlamentarikerkomiteen (SCPAR – Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region). SCPAR består av folkevalgte fra Canada, Danmark, Finland, Island, Norge, Russland, Sverige, USA og Europaparlamentet.

Delegasjonsleder Eirik Sivertsen ble i 2018 gjenvalgt som leder av SCPAR. Larry Bagnell fra Canada ble valgt til komiteens nestleder. Komiteen har i 2018 hatt møter i Sverige og Finland.

Den 3. oktober 2018 ble en internasjonal avtale som skal forhindre uregulert og ulovlig fiske i Polhavet signert. Den nye avtalen forplikter de fem kyststatene Norge, Russland, USA, Canada og Danmark/Grønland/Færøylene, sammen med fjernfiskeaktørene Kina, Japan, Sør-Korea, Island og EU, til å avstå fra et kommersielt fiske i den internasjonale delen av Polhavet uten at bindende reguleringer er på plass.

Hovedsaker i 2018

Stortingets delegasjon har i 2018 deltatt aktivt i den arktiske debatten, nasjonalt og internasjonalt. Delegasjonen inviterer utenriksministeren til halvårlige nord-

områdedialoger i Stortinget om utviklingen i nordområdepolitikken og det internasjonale samarbeidet i Arktis. Medlemmer fra andre relevante internasjonale delegasjoner deltar også i nordområdedialogen. Videre var delegasjonen også til stede under Arendalsuka med debatter og arrangementer knyttet til utviklingen i nordområdene.

Den 13. arktiske parlamentarikerkonferansen

Den 13. arktiske parlamentarikerkonferansen ble arrangert i Enare i Finland 16.–19. september 2018 med det finske parlamentet som vertskap. Konferansen, som arrangeres hvert annet år, vedtar en slutterklæring som sendes til regjeringene og parlamentene i det arktiske samarbeidet. Fra Stortinget deltok Eirik Sivertsen (A), Svein Harberg (H), Kent Gudmundsen (H), Bengt Rune Strifeldt (FrP) og Willfred Nordlund (Sp). I tillegg deltok blant annet sametingspresidentene i Norge, Sverige og Finland samt observatører fra blant annet Storbritannia, Polen, Kina og Singapore. Den finske utenriksminister Timo Soini representerte det finske formannskapet i Arktisk råd og redegjorde for arbeidet innen meteorologi, digital kommunikasjon, utdanning og klimaendringer. Det var ca. 80 deltakere på konferansen.

Hovedtema på konferansen var klima og miljø, levekår, økonomisk utvikling og bedriftenes samfunnsansvar. Det var også en spesialsesjon for å feire 25-årsjubileet for det arktiske parlamentarikersamarbeidet. Til denne hadde Stortingets delegasjon fått utarbeidet et jubileumstidsskrift med artikler fra nåværende og tidligere medlemmer av samarbeidet.

Det var særlig klima, økonomisk utvikling og levekår som engasjerte deltakerne på konferansen. Behovet for kompetansearbeidsplasser, lokale økonomiske ringvirkninger, bruk av satellitter som verktøy for kommunikasjon og miljøovervåking og urbefolkningens levekår ble grundig diskutert, noe som er reflektert i slutterklæringen fra konferansen.

Studiereise til Svalbard

Den 5.–8. mars 2018 besøkte delegasjonen Svalbard. Longyearbyen og Svalbard står overfor store endringer med reduksjon i gruvedriften og satsing på nye næringer. For å sette seg inn i situasjonen hadde delegasjonen blant annet møter med Sysselmannen, Longyearbyen lokalstyre og Universitetssenteret på Svalbard (UNIS). Delegasjonen besøkte også Ny-Ålesund, Barentsburg og Svea og fikk grundige orienteringer om utviklingen og videre planer på de ulike stedene.

USA, Europaparlamentet og Norden

Delegasjonen har gjennom flere år arbeidet med å styrke kontakten med EU og da særlig Europaparlamentet. Dette arbeidet har fortsatt i 2018 og har resultert i deltakelse på møter og konferanser hvor hovedformålet er å formidle et budskap om at det nord for polarsirkelen finnes livskraftige samfunn med moderne, innovativ industri og forskning – dette som et tillegg til bildet om vakker og uberørt natur, og de store klimautfordringene regionen står overfor.

Tilsvarende har delegasjonsleder Sivertsen, særlig i egenskap av å være leder av Den arktiske parlamentariskomiteen, deltatt på arrangementer og møter for å holde kontakt med medlemmer av Kongressen i USA i tillegg til andre viktige aktører som departement og tanke-smier.

Hele delegasjonen deltok på et møte mellom de nordiske arktiske delegasjonene på Færøyene 20.–22. november 2018 med det danske Folketinget som vertskap.

En antarktisk parlamentarikerkonferanse

Delegasjonsleder Sivertsen har i 2018 blitt medlem av en forberedende komité til en parlamentarikerkonferanse for Antarktis, som etter planen skal finne sted i London i desember 2019. Arbeidet ledes av den britiske parlamentarikeren James Gray.

Delegasjonens planer for 2019

Delegasjonen vil gjennomføre en studiereise til Kirkenes og Murmansk 4.–6. mars 2019. Tema for studiereisen er norsk-russisk samarbeid i nord, og delegasjonen skal ha møte med representanter for myndigheter og organisasjoner.

Den 6.–7. mai 2019 er det ministermøte i Arktisk råd i Rovaniemi. Dette markerer slutten på det finske formannskapet i Arktisk råd og starten på det islandske formannskapet 2019–2021. Delegasjonsleder Sivertsen vil etter planen delta som observatør på møtet i egenskap av å være leder av Den arktiske parlamentariskomiteen, mens nestleder Ebbesen vil inngå i den norske delegasjonen til møtet.

Delegasjonen planlegger å være medarrangør av møter under Arendalsuka i august 2019 og delta på en antarktisk parlamentarikerkonferanse i desember 2019.

Møtene i Den arktiske parlamentariskomiteen (SCPAR) vil ventelig finne sted i Russland, Canada og Norge. For møtet i Norge vil delegasjonen være vertskap, og skal finne sted rett i forkant av det sjettede parlamentarikerforumet for Den nordlige dimensjon, som Stortinget skal være vertskap for i Bodø 18.–20. november 2019.

Oslo, den 20. februar 2019

Eirik Sivertsen (A)
delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for 2018

Innledning

Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for valgperioden 2017–2021 består av følgende representanter:

<i>Medlemmer</i>	<i>Personlige varamedlemmer</i>
Ulf Leirstein (FrP), leder	Karin Andersen (SV)
Hege Haukeland Liadal (A), nestleder	Åsmund Aukrust (A)
Ove Trellevik (H)	Elin Rodum Agdestein (H)
Marit Arnstad (Sp)	Geir Jørgen Bekkevold (KrF)

Følgende representant hadde verv i IPU i 2018:

- Hege Haukeland Liadal, Member of the Executive Committee

Generelt

IPU ble etablert i 1889 og er en verdensomspennende parlamentarikerforsamling med medlemmer fra 178 land. Forsamlingen arbeider for å fremme fred, samarbeid og utviklingen av representativt demokrati. Tiltak for økt kvinnelig deltakelse i parlamenter og i politikk generelt har høy prioritet. IPU's arbeidsmåter er erfaringsutveksling og informasjonsspredning mellom parlamentene, tematiske programmer iverksatt av IPU's sekretariat, og tilrettelegging for parlamentarisk engasjement i viktige internasjonale spørsmål.

I IPU er det etablert fire faste komiteer for henholdsvis fred og internasjonal sikkerhet, for bærekraftig utvikling, finansiering og handel, for menneskerettigheter og demokrati og for FN-spørsmål. I tillegg finnes det særskilte fora for kvinnelige parlamentarikere og unge parlamentarikere, en komité for Midtøsten-spørsmål og en komité for parlamentarikerens menneskerettigheter som følger opp sakene til fengslede parlamentarikere.

Det finner sted to årlige sesjoner, én om høsten og én om våren. Sesjonene har et hovedtema, og i tillegg til dette blir det diskutert et såkalt hastetema (emergency item).

Høringer i FN om migrasjon

Delegasjonen deltok på høringer om migrasjon i regi av FN og IPU i New York i februar 2018. Hensikten med høringene var å gi parlamentariske innspill til FNs globale migrasjonsplattform. Delegasjonen avla også et studiebesøk hos Norges FN-delegasjon.

Vårsesjonen 2018, 138. forsamling i Genève

Tema for generaldebatten var styrking av det globale regimet for migranter og flyktninger. Norges innlegg ble holdt av delegasjonsleder Ulf Leirstein. Han understreket blant annet betydningen av å gjøre noe med årsakene bak flyktning- og migrasjonsstrømmene.

Flertallet i forsamlingen valgte som hastetema et forslag fra Bahrain, Kuwait, Palestina og Tyrkia om kon-

sekvensene av USAs flytting av ambassaden i Israel til Jerusalem og rettighetene til det palestinske folk. Det ble vedtatt en resolusjon om dette temaet, men Norge, sammen med en rekke andre land, reserverte seg mot ordlyden i resolusjonen i sin helhet.

Høstsesjonen 2018, 139. forsamling i Genève

Tema for generaldebatten var parlamentarisk lederskap for å fremme fred og utvikling i en tid med innovasjon og teknologisk endring.

Som hastetema valgte man et forslag fra Seychellene, Fiji, Tonga, Samoa og Mikronesia om klimaindringer. Norge støttet dette. En resolusjon ble enstemmig vedtatt uten reservasjoner. I denne ble IPU's medlemsland oppfordret til å anerkjenne og handle i tråd med det internasjonale klimapanelets (IPCC) rapport om global oppvarming.

I komiteen for menneskerettigheter og demokrati var det lange diskusjoner da man gjennomgikk 93 endringsforslag til en resolusjon om å styrke interparlamentarisk samarbeid i lys av FNs globale migrasjonsplattform. Resolusjonen ble vedtatt.

LHTBI-spørsmålet er kontroversielt i IPU. Det ble votert over om man skulle holde en debatt om «parlamentenes rolle for å ende diskriminering basert på seksuell orientering og kjønnsidentitet samt sikre respekt for menneskerettighetene til LHTBI personer». Her stemte Norge sammen med de fleste europeiske og latinamerikanske land for, men tapte avstemningen. Flertallet ville ikke ha en slik debatt.

Planer for delegasjonens arbeid i 2019

Delegasjonen vil delta på en høring om multilateralisme i regi av FN og IPU. Høringen finner sted i FN i New York i februar. Det vil også bli et studiebesøk til

Norges FN-delegasjon i forbindelse med høringen. IPU's vårsesjon 2019 vil finne sted i Doha i Qatar, og høstsesjonen vil finne sted i Beograd i Serbia.

Oslo, den 8. mars 2019

Ulf Leirstein
delegasjonsleder

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for 2018

Innledning

Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling i 2018 besto av følgende representanter:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Siv Mossleth (Sp), leder	Knut Arild Hareide (KrF)
Bård Hoksrud/Sivert Bjørnstad* (FrP), nestleder	Sivert Bjørnstad/ Hans Andreas Limi (FrP)
Åsmund Aukrust (A)	Nicholas Wilkinson (SV)
Torill Eidsheim (H)	Elin Rodum Agdestein (H)
Kari Henriksen (A)	Ingrid Heggø (A)
Ola Elvestuen/Abid Q. Raja* (V)	Mari Holm Lønseth (H)

*Abid Q. Raja erstattet Ola Elvestuen 13. februar 2018 som følge av at sistnevnte ble medlem av regjeringen. Sivert Bjørnstad erstattet Bård Hoksrud som nestleder 25. september 2018 som følge av at sistnevnte ble medlem av regjeringen. Hans Andreas Limi erstattet samtidig Sivert Bjørnstad som varamedlem.

Representantenes komitétilknytning i OSSE PA er som følger:

<i>Komité</i>	<i>Medlemmer</i>
Første komité (politikk og sikkerhet)	Sivert Bjørnstad og Abid Q. Raja
Andre komité (økonomi, vitenskap, teknologi og miljø)	Åsmund Aukrust og Torill Eidsheim
Tredje komité (demokrati, menneskerettigheter og humanitære spørsmål)	Siv Mossleth og Kari Henriksen

OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA) ble opprettet i 1991 og har en rådgivende funksjon overfor OSSEs ministerråd. Formålet er å bidra til interparlamentarisk dialog og samarbeid, fremme utviklingen av demokrati, bidra til konfliktforebygging og konfliktløsning, drøfte politiske tema av betydning for organisasjonen og etterse gjennomføringen av OSSEs vedtak. Den omfatter ca. 320 medlemmer fra 56 parlamenter. Vatikanstaten kan i tillegg delta på forsamlingens sesjoner. OSSE PA har også 11 samarbeidspartnerland. Forsamlingen spiller en sentral rolle i forbindelse med valgobservasjoner, hvor den samarbeider med OSSEs kontor for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR).

Det er etablert tre faste komiteer i forsamlingen: for politiske og sikkerhetsmessige spørsmål, for økonomi, vitenskap, teknologi og miljø og for demokrati, menneskerettigheter og humanitære saker. OSSE PAs viktigste møte er hovedsesjonen, som finner sted tidlig i juli hvert år. Hovedsesjonen munner ut i en erklæring med resolusjoner. I tillegg gjennomføres det et årlig vintermøte i Wien, OSSEs hovedsete, og et årlig høstmøte i et av medlemslandene. De nordisk-baltiske landene har koordineringsmøter forut for og under hovedsesjonen. Den norske delegasjonen avholdt et slikt koordineringsmøte i Oslo i januar 2018.

Hovedsaker i 2018

Dialog og tillitsbyggende tiltak, kampen mot terrorisme og organisert kriminalitet, migrasjonsproblematikk og menneskerettighetsbrudd samt klimaendringer

og ratifisering av Paris-avtalen dominerte arbeidet både i komiteene og i plenum i 2018. Forsamlingen fremstod som svært delt i flere spørsmål, ofte etter den gamle skillelinjen «øst og vest for Wien». Det har vært et sterkt fokus på å gjøre forsamlingen mer synlig og relevant, både i internasjonal kontekst og overfor deltakerlandene. Slutterklæringen fra hovedsesjonen i Berlin speiler dette. Delegasjonsmedlem Kari Henriksen ble under hovedsesjonen valgt til visepresident i forsamlingen for en periode på tre år (2018–2021).

Dialog og tillitsbyggende tiltak

Den geopolitiske og sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa fortsatte å prege arbeidet i OSSE PA i 2018. Det ble uttrykt bekymring for at den fastlåste situasjonen på regjeringssiden i OSSE også skulle hemme samarbeidet i parlamentarikerforsamlingen. Et sterkere multilateralt samarbeid ble identifisert som den viktigste kraften for å motvirke sikkerhetsutfordringer som terrorisme, cybertrusler og frosne konflikter. Forsamlingens viktige rolle som et forum for dialog, særlig når det gjelder frosne konflikter, ble stadig understreket. Det samme ble behovet for å opprettholde de felles prinsippene og erklæringene som OSSE-landene har forpliktet seg til. I den sammenheng hadde forsamlingen en viktig rolle når det gjelder å bygge broer og skape tillit både mellom deltakerstatene, deres parlamenter og deres sivilsamfunn, særlig i sikkerhetspolitiske spørsmål og i konfliktsituasjoner.

Terrorisme, organisert kriminalitet og korrupsjon

OSSE PA har gjennom flere år fokusert på kampen mot korrupsjon og organisert kriminalitet, særlig traficking og hvitvasking. Et tilleggsaspekt i denne diskusjonen i 2018 var terrorfinansiering og hvordan transparens, godt styresett og riktig bruk av teknologi kan bidra til å hindre pengestrømmen til ulike terrorgrupper. Ad hoc-komiteen for anti-terror arbeidet særlig med rehabilitering og reintegrering av ekstremister og hjemvendte fremmedkrigere og hvordan Europa skal håndtere dette spørsmålet når IS er bekjempet. Balansegangen mellom respekt for fundamentale rettigheter og terrorbekjempelse har vært et viktig tema. Delegasjonsmedlem Abid Q. Raja er medlem av ad hoc-komiteen.

Klimaendringer, migrasjon og menneskerettigheter

Berlin-erklæringen inneholder en klar oppfordring til OSSEs deltakerland om å ratifisere og oppfylle Parisavtalen. I forlengelsen av dette har man diskutert energisikkerhet og økende press på naturressurser på grunn av befolkningsvekst og klimaendringer, og hvordan man kan forebygge tiltagende miljømotivert migrasjon og fraflytting. I en mer overordnet debatt om migrasjon har man også vurdert rettighets situasjonen for internt fordrevne, så vel som for mindreårige enslige migranter. Deltakerlandene ble i Berlin oppfordret på det sterkeste

til å slå ring om menneskerettighetene og om OSSEs demokratiske standarder. Det ble slått fast at fri, uavhengig og mangfoldig presse måtte anses som helt nødvendig for å motvirke propaganda, desinformasjon og falske nyheter. Delegasjonen diskuterte også disse spørsmålene direkte med OSSEs representant for pressefrihet, Harlem Désir, under et møte i Oslo i april.

Valgobservasjon

Delegasjonens medlemmer har deltatt ved valgobservasjoner i Russland, Aserbajdsjan, Tyrkia og USA i 2018. Delegasjonen møtte direktøren for OSSEs kontor for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR), Ingibjörg Solrun Gísladóttir, da hun besøkte Stortinget i april. ODIHR koordinerer valgobservasjonsoppdragene i OSSE-området.

Delegasjonens arbeid i 2019

Deltakelse i valgobservasjonsoppdrag er et viktig bidrag til OSSEs målsettinger om demokratiutvikling og støtte til menneskerettigheter. Delegasjonen vil derfor delta aktivt i valgobservasjoner i 2019. Delegasjonen vil også opprettholde fokus på saker som tradisjonelt har vært av betydning for Norge, som for eksempel demokratiutvikling og menneskerettigheter, og bruke sesjonene bevisst for å fremme norske prioriteringer.

Oslo, den 15. mars 2019

Siv Mossleth
delegasjonsleder

